

परमात्मन नमः

* श्री/हरिकीर्तनाभृतः*



१३२८७

रचयिता :- हरिराम बाग्यशंकर प्रहलध-करांची.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોપીરાશ્ટ્રિય વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૪૮૧૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ હરિહરજીનામલ

વિષય ૬-૧૧

પણુ પુષ્પમાળા ॥ ૐ ॥ પુષ્પ વ્રીજી.

શ્રી હરિકીર્તનામૃત.

(ભક્તિ, જ્ઞાન અને વૈરાગ્યનાં ઉપદેશકપદોનો સંગ્રહ)

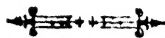


રચનાર :—

હરિરામ ભાગ્યચંદ પલાણુ
ભેડીઆ બજાર, કરાંચી.

પ્રકાશક :—પ્રધાનજી પ્રગજી બીજાણી
૫૩, મીન્ટ રોડ, કોટ-મુંબઈ.

આવૃત્તિ ૧૩ી] સંવત ૧૯૮૫ [વ્રત ૧૨૫૦
મૂલ્ય પાંચ આના.



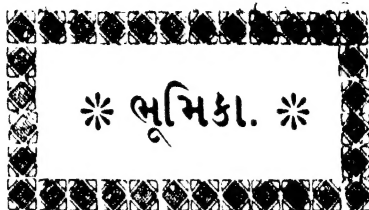
૧. કર્તા પાસેથી, જોડીઆ બજાર, કરાંચી.
૨. પ્રધાનજી પ્રાગજી, ૫૩ મીન્ટ રોડ, કોટ મુંબઈ.
૩. નારાયણદાસ હામજી પાછીટવાલા,
નમદા બજાર, મુંબઈ.

૪. ડા. માધવજી મોનજી કંપની,
પોપ્ટ નખત્રાળા, મુ. મુરૂ કચ્છ.
૫. ગ્રેડ નારાયણજી કરશનદાસ,
પોપ્ટ બીરા, મુ. ધુરી કચ્છ.
૬. ડા. વેંકજી મોનજી, મુ. મુમરી રોડા કચ્છ.

બહાર ગામથી છુટક નકલ મંગાવનારે છ
આનાની પોપ્ટની ટીકીટો બીડવી.

આ પુસ્તકમાં પ્રતિપાદન કરેલાં પદોથી પ્રસન્ન
થઈ કેઈ પણ ઉદારચિત્ત ગૃહસ્થને સત્સંગ સમાજે
કે એવાં બીજા કેઈ સ્થળે હજાણા તરીકે વહેંચવાનો
હરાદો હોય તેવાઓએ કર્તા સાથે પત્રવહેવાર કરવો.

આ પુસ્તક કરાચી મધ્યે બીમપુરામાં આવેલા
પાતાના ‘શ્રી આનંદ સાગર’ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં
નંદરામ પીતાંબરદાસ જોશીએ છાપ્યું છે.



જગતનિયાંતા પરમધન પરમાત્માએ સૃષ્ટિના આરંભકાળથીજ મનુષ્યપ્રાણી માત્રમાં એક એવો અઘોરિક ગુણ પેદા કર્યો છે કે જેના યોગ્ય વિકાસથી મનુષ્ય ધારે તે તે પોતાનાં જીવનની આર્થિકતા સત્વર કરી શકે. સનાતન આર્ય સંસ્કૃતિ અત્યોજ્જવલ, શાશ્વત અને મુક્તિ દાયિની છે, એણે અનેક પ્રભુ ભક્તોને તાર્યા છે, પતિતોને પાવન કર્યા છે. એજ સંસ્કૃતિ કિંવા સનાતન ધર્મનાં શાસ્ત્રિય ગ્રંથોમાં આપણને પ્રભુનામ સ્મરણ કરી પોતાનાં માનવ જીવનની આર્થિકતા કરવાના અનેક ધા ઉપાયો દ્રષ્ટિગોચર થાય છે, તેમાંનો એક અતિ સુલભ અને સાત્વિક ભાવનાશીલ સર્વ સામાન્યવર્ગ જેનો લાભ પ્રેમપૂર્વક લઈ શકે એવો ઉપાય તે 'શ્રી હરિ-પરમાત્માનાં કીર્તનરૂપી અમૃતનું પાન' છે.

માનવજીવનની આર્થિકતાનાં અણુમુક્તાં મંત્રો શીખવી નિજસ્વરૂપને ઓળખાવવામાં મુખ્ય સાધન રૂપ થઈ પડે, તેમજ અનુભવજન્ય જ્ઞાન ઉત્પન્ન કરી ચિત્ત-વૃત્તિને પ્રભુભાવનામાં અર્પણિત કરે તેનેજ ભજનો, કીર્તનો કે પ્રભુભક્તિનાં કાવ્યો તરીકે સંતજનો અને

ગાનિ પુરૂષો ઓળખાવે છે. ખરેખર એક કવિએ
ગાયું છે કે :—

જે ગાયનમાં પ્રભુ ગુણ ન મળે તે ગાયનને ગાયું શું ?
નામ નામ નહિ જેનાં મુખમાં તેની સંગે કરવું શું ?

અર્થાત સર્વ શક્તિમાન શ્રી પ્રભુમાં મનને સ્થિર
કરવા માટે તેનાંજ ગુણાનુવાદનું કિર્તનરૂપે કથન કરવાના
નિરંતર અભ્યાસથી યથા સમયે સર્વ વૃત્તિઓ પ્રભુ
શરણમાં ઉપરામ પામે એ નિઃસંશય છે. પ્રાચીનકાળમાં
તેમજ સાંપ્રતકાળમાં અનેક સંત તેમજ મુમુક્ષુઓએ
જન કહ્યાણને માટે પ્રભુનાં ગુણગાન કાવ્યરૂપે પ્રકટ
કર્તાં છે—કરતા આવે છે તેવાજ એક કુદ્ર પ્રયાસ
આ લેખકનો છે.

સાંસારિક ઉપાધિઓમાં પડેલા જીવને ચત્કિંચિત્
શાંતિ મળતાં નિવૃત્તિમય હૃદયવાટિકામાં પરમાત્મ તત્ત્વ
વર્ણવાની કે જાણવાની જે કંઈ અદ્ય જ્ઞાસા સ્વયં
સ્ફુરેલી તેનેજ પુષ્પ રૂપે ગુંથી લઈ અત્રે રજુ કરાઈ છે.
પ્રભુનાં ગુણગાન અગાધ છે, અપરંપાર છે, જ્યારે મનુ-
ષ્યનો પ્રયત્ન માત્ર અદ્ય છે.

આ કીર્તનમાળામાં ભાવપૂર્ણ વાક્યો અને સાદી
તેમજ સરલ તર્જાવાળાં પદોનું અવગુંથન કરાયેલું છે, કે
જેથી તે સર્વ સામાન્ય વર્ગને બહુ ઉપયોગી થઈ પડે.

પ્રભુ કૃપા હશે તો હજુ કેટલાંક ઉપયોગી કાવ્યોનો સંગ્રહ બીજા ભાગ તરીકે પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવશે.

વાયુનાં પ્રાગ્લયથી જેમ સુગંધના પરિભ્રાણુઓને જ્યાં વાયુ લઈ જાય ત્યાં જવું પડે છે, અર્થાત્ તેવીજ રીતે હૃદયમાં શ્રી પ્રભુએ જેવી ધેરણા કરી તેવી વાણીનો આ અદ્ય કાવ્ય સંગ્રહ છે. એમાં કાવ્યના નિયમની કે વ્યાકરણની પરિપૂર્ણતા ન સચવાઈ હોય એ શક્ય છે તો તેવી દોષ દ્રષ્ટિ પ્રત્યે જ્ઞાસુવર્ગ અવશ્ય દર-ગુજર કરી સહજાન ચલાવું કરશે.

*અંતિમમાં પરમાત્મા સર્વ સાધારણ મનુષ્યનાં કદ્યાણુ માટે તેમનાં હૃદયમાં સ્વ સ્વરૂપનું ભાન કરાવવા સત્યનિષ્ઠા અને શુદ્ધ જ્ઞાનની જાગૃતિ કરાવે એવી ભદ્ર ભાવનાપુર્વક હરિ ઐ તત્સત્.

જોડીઆ ખજાર કરાચી.
વિક્રમાર્ક ૧૬૮૫
શ્રાવણ જન્માષ્ટમી.

હરિરામ ભાગ્યચંદ પદ્મણ.
(હા. હરિરામ ખીમજી વાલા.)

*આગળ પૃષ્ઠ ૩૪માંનાં કાવ્યોની ટિપ્પણીમાં જણાવ્યા મુજબ અત્ર ભૂમિકાના પ્રસ્તાવમાં સંત સમાગમ કીંવા સતસંગ એ સમ્યક્ધી સચિસ્તર ઉદ્દેશ્ય કરવાનો ઇનિદો હતો પન્તુ દેહને પેટલાક અનિ-
વર્ણ સંમેલોના લીધે-સમયના અભાવે તેવું કશું લખી શકાયું નથી.

લેખક.

સ્મરણ સ્તંભ. ૩૩

મહારા પૂજ્ય સ્વર્ગસ્થ

કાકાશ્રી ખેરાજભાઈ બીજાણી !

આપશ્રી, બાહ્યકાળના સુસંસ્કારના પ્રતાપે વ્યવહારિક અને પારમાર્થિક કૌટુંબિક ઉન્નતિના સાધક હતા, માત્ર એટલુંજ નહિ પરંતુ ભક્તિ, જ્ઞાન અને વૈરાગ્યનાં અમૂલ્ય બીજ ગૃહમંદિરે રોપી એકનિષ્ઠ પ્રભુ પરાયણતાનાં જે અણુમુલાં મંત્રો શીખવતા ગયા છતાં તેનાં મધુરાં અને પ્રશંસનિય ફળોનો સાક્ષાત્કાર અમને નિરંતર થતાં આપશ્રીના પ્રત્યે વિશેષ પુજ્યભાવના જાગ્રત થવા પામે છે. આપશ્રીના અમર આત્માને શ્રી સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ સદૈવ શાંતતા અર્પે, એવું ઇચ્છી મને જે આ અનાયાસે ‘શ્રી હરિકીર્તના-મૃત—શ્રી પ્રભુનાં ગુણગાનરૂપી અમૃત પાન’ નાં પુસ્તક પ્રકાશનનો અલભ્ય લાભ પ્રાપ્ત થયો છે, જેથી પ્રસ્તુત પુસ્તકમાં આપશ્રીનો સ્મરણ સ્તંભ રોપી મને કૃતાર્થ થયેલો માનું છું.

૩૨૭ મુર

લી. લક્ષ્મણ બાળ,

પ્રધાન પ્રાગણ બીજાણી.

સમર્પણ.

પરમ પૂજ્ય તીર્થસ્વરૂપ સ્વર્ગસ્થ
પિતાશ્રી ભાગ્યચંદ મુરારી પદ્મણ્ડ

—: અને :—

ગંગાસ્વરૂપ વિદ્યમાન વહાલાં
માતૃશ્રી અમરબાઈ પદ્મણ્ડ.

આપના અસંખ્ય ઉપકારોનું કશું
કોઈ રીતે વળી શકે તેમ ન હોવાથી,
માત્ર આપના એ ઉપકારોનાં સ્મરણાર્થે
આ પુસ્તક ભક્તિભાવ પુર્વક અર્પણ કરી
યત્કિંચિત્ કૃતાર્થતા અનુભવું છું.

આજ્ઞાંકિત આત્મજ

‘હરિરામ’ નાં પ્રણામ.

હવે પછી થોડા સમયમાં બહાર પડશે. ❧

પલ્લભ્યુત અનુર્થ પુષ્પ

શ્રી દારિકાપુરી તીર્થ વર્ણન.

અયોધ્યા મથુરા મહામાયા કાશી કાંચી અવન્તિકા:।

પુરી દારામતી પ્રાપ્તા સખૈતાનિ મોક્ષદાયિકા:॥

મોક્ષદાયિની સમપુરીઓમાંની એક પુરી અને હિંદુ તીર્થસ્થળોનાં મુખ્ય ચાર ધામોમાંનું એક ધામ એવી શ્રી દારિકાપુરીનું પ્રાચીન તથા અર્વાચીન દ્રષ્ટિએ ઐતિહાસિક અવલોકન તેમજ એ દારિકાપુરીમાં દ્રષ્ટિગોચર થતાં કેટલાંક બહુ સંખ્ય દેવાલયોમાં બીરાજતા દેવોનું મહાત્મ્ય વીગેરે પ્રસ્તુત પુસ્તકમાં આપવામાં આવશે, તદોપરાંત અત્યારે ત્યાંની કેટલીએક ગામીઓ અને જરૂરીઆતો સમબંધી પણ યોગ્ય ઉલ્લેખ થશે.

એકંદરે પુસ્તકને એટલું રસીક અને ભાવવાહી બનાવવામાં આવશે કે તેનાં વાંચનથી પર્યાટન ગામીઓને કેટલુંએક જાણવાનું મળશે અને યાત્રાના શ્રદ્ધાળુ ભક્તોને તો જાણે તેઓ પોતેજ દારિકાપુરીનાં એકેએક દેવાલયોમાં દર્શન નિમિત્તે ફરી રહ્યા હોયની! એવા અનુભવ થવા પામશે. ઉંચા ગ્લેઝ કાગળ મુંદર છપાઈ કિંમત માત્ર આઠ આના. અગાઉથી નામ નોંધાવનાર પાસેથી છ આના.

લખો:—

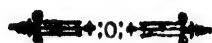
હરિરામ ભાગ્યચંદ પલ્લભુ

જોડીઆ બબર, ઠરાચી.

॥ श्री परमात्मने नमः ॥

श्री हरिछीर्तनामृत-भाग १ दो.

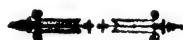
रचनारः—हरिराम बागवत-पदार्थ, -हरिणी.



प्रारंभ प्रार्थना.

(शार्ङ्गविहीनित वृत्त.)

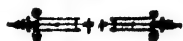
प्रारंभे बंदुं गच्छाधिपतिने जौरी तनय शुभ वारिधि,
विष्णो सर्व करी सदा सुख करो दुःखाणा देव दयानिधि;
पामे छीर्ति लाभ ने यश अहु जे पर कृपा तारी भति,
गाँठ प्रेम धरी हरि शुभ सदा देवे दयागु सन्भति.



सरस्वति स्तवन.

(शिखरिणी छंद.)

कृपा जेनी छच्छुं, मुनिगण धरे ध्यान सुभति,
विष्णुधारी देवी, सरल सुलगा सरस्वति;
नभुं हुंते प्रिते, सुखकर सदा मातु भम जे,
जिरा सारी अपी, सकल अविद्या दूर करजे.



મણુ નામ મહિમા.

(રાગ—આશાઘોષી.)

નામ સ્મરણુ શુભ તારે, દયાધન નામ સ્મરણુ શુભ તારે—ટેક૦
 લક્ષ્મણ તારક દુઃખ વિહારક,
 સચ્ચિત સુખ દેનારે;
 આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિ ટળેને,
 શાશ્વત શાંતિનું ખારે—દયાધન૦
 ખોટાં વૈભવ ક્ષણિક સુખો સહુ,
 લાગે મનને અકારે;
 ભેદરૂપે અજ્ઞાન મટે જો,
 ભવનું ભય અંધારે—દયાધન૦
 કરુણા સાગર અંતરયામી,
 રૂપ ખરું તુષ્ટ ન્યારે;
 દીન અને દુઃખીઆ જન કાળે,
 સાચું શરણુ તમારે—દયાધન૦
 નામ સુધારણ પાન કરતાં,
 મમતા માયા વિચારે;
 ચરણ શરણુ ગ્રહી નામ જપ્ત હરિ,
 મુંદર સુખદ ઓપ્યારે—દયાધન૦

હયાણુ પ્રણુ પ્રત્યે ચાચના.

(લાવણી—સવૈયા.)

શરણાગત પ્રતિપાલક દેવા તુંજ ખરો છે જગદાધાર,
 જીવ ન ભેદ લહે કંઈ તેનો લીલા તારી અપરંપાર;
 મમ્યાબજ મહીં અપડાઈ પ્રથા કહું માંદે માંદે,
 હયા કરી અમ દોષ ન જોજે સત્ય શરણુ છે એક તારું.—૧

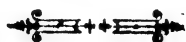
ગર્જવાસમાં રક્ષા કીધી નક' દુઃખોમાંથી તાર્યો,
 બાલપણનાં વિધ્નો સર્વે દુર કરીને સંભાળ્યો;
 એ ઉપકાર અસંખ્ય છતાં પણ નામ કહિ નવ સંભારું,
 હયા કરી અમ દોષ ન જોજે સત્ય શરણુ છે એક તારું.—૨

અગમ નિગમનો ભેદ ન સમજું નવ જાણું કંઈ શાસ્ત્રપુરાણ,
 સ્તુતિ કે અર્ચન નવ કરતો સત્ય પંથ જાણું ન લગાર;
 ભવધંધનમાં જલ્દ થયો છું તેને તું કરજે ખ્યારું,
 હયા કરી અમ દોષ ન જોજે સત્ય શરણુ છે એક તારું.—૩

મુરનર મુનીવર રક્ષા કાજે દૈત્ય દુશ્મનો સંહાર્યો,
 નીજ બક્ષોનો સાથ ગ્રહીને અગાધ ભવજલથી તાર્યો;
 તાપ ત્રિવિધે તપી રહ્યાં ને શાંતિ તણું એક ઠેકાણું,
 હયા કરી અમ દોષ ન જોજે સત્ય શરણુ છે એક તારું.—૪

શાંતિ દશે દુષ્ટ કૃષ્ણ થકી સો ભાન થયો શુદ્ધ રૂપ તણું,
 માયા પડદો સરી પડે ત્યાં અંતર માતું અજનાયું;

જન્મે જન્મ તું સન્મતિ દેજે હરિ નામ નવ વિસારે,
 કયા કરી અમ દોષ ન જોજે અત્ય શરણુ છે એક તારે.-૫



મૂરખ મનને ભગ્નતિ.

રાગ સારંગ ત્રિતાલ.

(હે ગીતાજી તારા ગુણ કીર્તન—એ તજ.)

મન મૂરખ તું, ભવતારક ભગવાન ભજી હે ભાવથી; -
 તજ આજસ તું, અવસર આવ્યો શીઠ ગુમાવે ગુમાનથી.-મન
 આ સંસાર અસાર વિશે, સાચું સુખ ના ભવલેશ દિસે;
 તેમાં ભુક્ત કરી છે તે અતિશે.... મન૦

ધન ધામ ધરા વૈભવ મોટાં, સુત દાર તણા છે નેહ ખોટા;
 એતો માયા તણા છે પરપોટા.... મન૦

મિથ્યા માયામાં ભપટાયો, સુત દારના પ્રેમે લોભાયો;
 જેથી માર્ગ ખરો નવ શોધાયો.... મન૦

જગનાં જંજળ અકારાં છે, માયા ખંધન કરનારાં છે;
 નહિ કાર્ય એથી સરનારાં છે.... મન૦

સતસંગ સદા હે વિચારી, સદધર્મ મુનીતિને ધારી;
 હરિરામ ભજી હે ગીરધારી.... મન૦

પ્રભુ, ભવ જલથી તારો.

(રાગ જંગલો ત્રિતાલ-નારાયનકો નામ સુમરનર-એ તર્જ.)

(હુ) હાસ તમારો, અરજ ઉર ધારો, કૃપા કરી ભવજલથી ઉગારો.

ભવવારી છે દુસ્તર ભારી,

અમ કરતાં હું જોઉં કિનારો—હાસ૦

નોકા મારી ડગમંગ ડોલે,

માર્ગ મળે ના ક્યાં સુખીઆરો—હાસ૦

ખડક ખરાબા વિષય વિકારો,

માયા પવન તણો ખહુ મારો—હાસ૦

બૂલી ભટકું ભવસિંધુમાં,

દુઃખભંજન પ્રભુ પાર ઉતારો—હાસ૦

દોષ હશે વળી અવશુષ્ક ભારી,

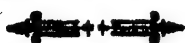
કરુણાસાગર સર્વ વિસારો—હાસ૦

સુકૃત કરવા શુભમતિ દેજો,

વિદ્ય અમારાં સર્વ નિવારો—હાસ૦

હરિ ચિત્તમાં નિત રામ સંભાળું,

હૃદી જશે, ખટ ભવ ભય ભારો—હાસ૦



મિથ્યા અવસર ગુમાવેલો નહિ.

(રાગ રામગ્રી—વૈદભિ વનમાં વલ્લવલે—એ તજ.)

ઠકર સ્મરણ લક્ષ્મિકાન્તનું મોંવો અવસર જાય,
 રત્ન પહારથ દેહ છે લવ તરવાનો ઉપાય.—કર૦
 સત્ય તણો માર્ગ ધારીને વિચરવું નિત્ય ખાસ,
 નષ્ટ સુખો પરિત્યાગવા તો છુટે લવ પાશ.—કર૦
 હાતા જે છે આ વિશ્વનો એક નિરંજન નામ,
 સર્વત્ર વ્યાપક એ દિસે આત્માનો અભિરામ.—કર૦
 એટલે રૂપીઓ જે થઈ ગયા ખરતા નીતિનો પંથ,
 રાખી વશ નિજ ઇંદ્રિયો મનથી ભેજતા ભગવાંત—કર૦
 રસના થકી રામ નામ લે તજ વિષયોનો વિકાર,
 છવ તે શીવસય ખને સંશય નહિજ ભગ્નાર.—કર૦
 પુણી મહીં સોનું સાંપડે શોધનહાકુને જેમ,
 ફીકર ઢળે ફરી ફેરા તણી કરી લે શુભ કર્મ તેમ.—કર૦
 માત વિચાર સત્સંગની અન્ય જુદું તમામ,
 ભાજ રાખે તે સ્વયં પ્રભુ સાંખ જાખે હરિરામ.—કર૦

*જમ સજનના અંતર્યામિકામાં કર્તાના ખર્નેથી થાયુત 'કરસનદસ
 મોરારજી પુરીનાના' જુ નામ અર્પિ છે.

પાઞ્ચમું છન્દ મત્સ્યે.

(લાવણી—સર્વેશ્વર.)

એ અમર આ સંસાર છતાં તું શીઠને મોઢાં ખામે છે,
આગસને નિંદ્રામાં તારે એજે આમુખ્ય જાયે છે;
ફિતમ દેહ અમુલ્ય પામ્યો ભવ તરવાનો એ ઉપામ,
ભાવ ધરી ભગવંત જાણે છે જીવન સાર્થક તેથી થાય.-૧

ધામ ધરાધન વૈભવ એ સહુ ખાલી ઠાઠ ઠકારાં છે,
માયાનાં પ્રાબલ્ય થકી તે એહિક સુખ દેનારાં છે;
શિષ્ય થતાં સંચિત કર્મોને પંથે પંડના પડવું છે,
રહી જશે અહીંનું અહિં, સાથે પાપ પુન્યને પ્રરવું છે.-૨

ખોટાં એ સહુ દ્રશ્ય વૈભવો માયા જાળ પ્રસારી છે,
લુપ્ત ન થા તું ભાન ભુલી, એ સત્વર મતિ હરનારી છે;
કોણ અને તું ક્યાંથી આવ્યો ખોજ કરી છે અંતરમાં,
ઝટ સમજી છે જ્ઞાન માર્ગથી દર્શન કર નિરંતરનાં.-૩

કુડ કપટ સહુ દુર કરીને સત્ય માર્ગમાં વિચરજે,
સંત સમાગમ સદ્ગુણો છે સમજી સેવન નિત કરજે;
સત્ય સ્વરૂપનું જ્ઞાન થતાંમાં પાતક ભવનાં સર્વે જામ,
હૃદયમાં ધરી ભાવ સદા જળ જીવન તેથી સાર્થક થાય.-૪

અભિમાનથી મસ્ત થયેલા મનને ઠપકો.

(૫૬-ચિત્ત તું શીઠને ચિંતા ધરે—એ તજ.)

મન શું મસ્ત થઈને કરે વૃથા અભિમાન હૃદયમાં ધરે.—ટેક.

અહંભાવમાં અંધ બનીને સન્માર્ગે નવ થડે,
મમતામાં મરડાઈ બતાં સ્વયં કુપમાં પડે.—મન૦કોણુ અને તું કયાંથી આવ્યો ખ્યાલ તેનો નવ કરે,
જમડા બેર કરી લઈ બશે ખખરો પડશે ખરે.—મન૦નીજ અજ્ઞાને આથડતાં તું લખ ચોરાશી કરે,
માનવ દેહ મળ્યો ઉત્તમ તો સાર્થક કાં નવ કરે.—મન૦રંજ રાગમાં રચી રહેતાં માયા બળ વિસ્તરે,
ક્ષણિક સુખોમાં મગ્ન થવાથી ખરી શાંતિ નવ મળે.—મન૦ખોટી ખટપટમાં પ્રેરાઈ સત્કર્મો નવ કરે,
આશા-તૃષ્ણા દોર મહીં તું વૃથા તણાઈ મરે.—મન૦દાન દયાનું નામ ન બાણે ભાથું પાપનું ભરે,
ખાલી આવ્યો ખાલી બશે પાપ પુન્ય સંચરે.—મન૦ખાંતિ હૃદયની દુર કરી, જે જ્ઞાન પ્રભા અગ્રહણે,
હરિરામનું નામ જપી લે ભવસાગરથી તરે.—મન૦

નિરંજનનું નામ સ્મરણ કરવા વિષે.

(રાગ ધનાશ્રી.)

એક નિરંજન નામ ભજી લે પ્રાણી એક નિરંજન નામ.—ટેક

મુક્તિ તણે એ માર્ગ આપે જે,

શાંતિ તાવું શુભ ધામ—ભજીલે૦

દ્રશ્ય પ્રપંચે અળગાં કરીને,

સેવીએ મુંદિર શ્યામ—ભજીલે૦

ભવજલમાંથી પાર ઉતરવા,

એજ ખરો વિદ્યામ—ભજીલે૦

કામ ક્રોધ મદ મોહ છાડીને,

વળી તને અભિમાન—ભજીલે૦

પ્રીતિ જગતની અસત્ય ગણવી,

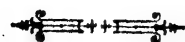
પ્રભુપદ સત્ય પિછાન—ભજીલે૦

નીતિ રીતિનું પાલન કરતાં,

ધરે સદા સદ્જ્ઞાન—ભજીલે૦

એકાગ્ર ચિત્તથી નિર્માળ હૃદયે,

સ્મરણ કરે હરિનામ—ભજીલે૦



ભગવદ્ પ્રાર્થના.

(ઓપવણ સંદેશો કહેજો રયામને-એ રાગ.)

નમું સદા ભવતારક શ્રી ભગવંતને,
 જેનું નિર્માણ શાંત સ્વરૂપ જો;
 આદિ અનાદિ વિશ્વ સકલમાં એક જો,
 મહિમા નામ તણો છે અનુપ જો.—નમું
 સચરાચરમાં વ્યાપ્ત વિભુજી આપ છો
 લીલા જેની અપરંપાર જો;
 પામર જીવ તણું ત્યાં શું ગળું
 પામી શકાય ન તેથી પાર જો. — નમું
 મંજુલ મૂર્તિ મધુર મનહારિણી
 નિરખી શમતા સરવે તાપ જો;
 જગ જગજો તપન થયેલાં જીવને
 મળતી શાશ્વત શાંતિ અમાપ જો.—નમું
 ભૂતી ભટકું માયા કેરી જાળમાં
 ભવબંધનના કાપો પાશ જો;
 સદ્વિદ્યા-સદ્જ્ઞાન સદાયે અર્પજો
 રહીએ નિશદિ થઈ તમ દાસ જો.—નમું
 અદ્ય મતિ અમ, અન્ય કંઈ જાણું નહિ
 આશું શરણુ તમારું એક જો;
 આધિ વ્યાધિ સકલ અમ ટાળજો
 હરિ કરુણાકર શ્રી અખિલેશ જો.—નમું

ધન્વર ભજવા ત્રિપે.

રાગ જંગલો ત્રિતાલ.

(નારાયનકો નામ સુમર નર-એ તર્જ.)

ભજલે પ્રાણી નામ પ્રભુનું, જેથી મુક્તિ થાય તમારી.—ટેક
ગર્ભવાસે રક્ષણ કીધું,

તેને કેમ દીધો છે વિસારી.—ભજલે૦

ઉત્તમ અવસર આપ્યો જાયે,

ખોજલે નીજ અંતર માંડી.—ભજલે૦

જુઠાં વૈભવ જુઠી માયા,

મમતા અહંતા મિથ્યા માની.—ભજલે૦

ભય મોટો છે કાળનો માથે,

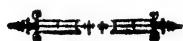
દેશે સધળો ગર્વ ઉતારી.—ભજલે૦

માટે રટ તું શુદ્ધ હૃદયથી,

દીનાનાથ જે સારંગપાણી.—ભજલે૦

દેશે ટળશે જન્મ મરણનો,

હરિરામ નમું ગીરધારી.—ભજલે૦



ભક્તિ—અંતરનો આદર્શ પ્રેમ.

(ભોજન ભગતના આગમનો ઢાળ.)

ભક્તિ નાવ મળી સારી, તેમાં તારો કાયા તારી.—ટેક.
 જહા જગત વહેવાર ગાળીને, ભજજે સારંગ પાણી;
 કર્મ જ્ઞાન ને ભક્તિથી ભાઈ રૂપ તારો હો જાણી રે—ભક્તિ૦
 સદાચાર નિત્ય સેવજે રેનેહો વાતો નીતિની ન્યારી;
 ‘સ્વધર્મ’મથી જીવન ગાળો’ કહે એમ શાસ્ત્રપુરાણીરે—ભક્તિ૦
 અરૂપ સમયનાં વૈભવ કાજે થાયું નહિ અભિમાની;
 નાશવંત નર હેહ ભરોસે રમરી હો દેવ મોરારી રે—ભક્તિ૦
 શમ, હમ, ક્ષમા, આર્જવતાને શોચ, તિતિક્ષા પ્રમાણી;
 સત્ય, વિદ્યા, ધીર, અકાંધપયું સસજ્જો ધર્મના જાણીરે—ભક્તિ૦
 શાશ્વત રૂપને આગમી હોતાં બુદ્ધિ બને નિર્વિકારી;
 હરિરામ સદા ઇશ ભજ હો આત્મતત્વ વિચારી રે—ભક્તિ૦

ઋષિતિઃ સમાદમોઽસ્તેયં શૌચમિન્દ્રિય નિગ્રહઃ ।

ધીર્વિદ્યા સત્યમક્રોધો દશકં ધર્મ લક્ષણમ્ ॥

મનુસ્મૃતિ, ૬-૬૨.

મર્ણુ શૈયાપર માનસીક પશ્ચાતાપ.

(રાગ બનૃમત.)

જીવ વૃથા સમય ગુમાવ્યો, તુંથી જગપતિ ન રીજ્યો.-ટેક.

બાલપણમાં ખેલો ખેલી, સન્ય વિદ્યાને અગણી મેલી;

જુઠી રમતોમાં લપટાયો.... તુંથી૦

યુવા વિશે રહ્યો તું મોહી, નીજનારી સ્વરૂપને જોઈ;

કન્દર્પે પાશ બંધાયો.... તુંથી૦

વળી ભોગવવા સુખ ભોગો, થયાં એકલા સર્વ સંભોગો;

ખોટાં વૈભવમાંહી ફસાયો.... તુંથી૦

વૃદ્ધે શરીર વ્યાધિગ્રસ્ત, જેથી થયો તું બહુ અશક્ત;

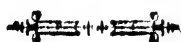
અતિ અંતરમાં પસ્તાયો.... તુંથી૦

મર્ણુ સમય આવ્યો જ્યારે, પ્રભુ માટે કરે ચતન ત્યારે;

પછી ખાલી હાથ ધસાયો.... તુંથી૦

જીવ કરજે કરણી સારી, નિત રામનું નામ સંભારી;

હરિરામ સદા મને ભાવ્યો.... તુંથી૦



જીવની સ્થિતિનું જ્ઞાન.

(ભુજંગી છંદ.)

હતો શયનમાં ગર્ભવાસે તું જ્યારે,
યતું તાહરા હેહને કષ્ટ ત્યારે;
'કરો નાથ ઉદ્ધાર મારો હવે તો,'
યહ દીન એવું પ્રભુ પ્રત્યે વહતો.—૧.

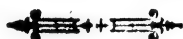
'રહું નિત્ય હું નામ સ્વામી તમારું,
નહિ કેા દિને હૃદયમાંથી વિસારું;
દીધા કેાલ એવા પ્રભુને તેં જ્યારે,
યયો મુક્ત તું ગર્ભ હુઃખોથી ત્યારે.—૨.

રહ્યો રમતમાં રાચતો બાહ્યકાળે,
ખરી ફરજ શું તે કદી ના અંભાળે;
ગયો સમય એવી રીતે બાલપણનો,
નહિ કેા દિને શ્રી પ્રભુને ભજયો.—૩.

લપસ્યો યુવાએ ધન પ્રાપ્તિ આશે,
વળી પુત્ર ને નારના મોહ પાશે;
સહા જુઠબાજી મહીં દીન ગાજ્યો,
મુકૂત્યો વિશે ના કદિ હસ્ત વાજ્યો.—૪.

આવું વૃદ્ધપણ ને થયો તું અશક્ત,
ખનું શરીર તારું બહુ વ્યાધિગ્રસ્ત,
ખુશ્યાં નયન તારાં થયું જ્ઞાન તુજને,
'રટયા ના પ્રભુ મેં કહિ ધીક મુજને.'—૫.

હવે હાથ ખાલી પછાડે વળે ના,
ગયો સમય તે પુનઃ હાથે મળે ના;
તજ મોહ મમતા બની નિર્વિકારી,
હરિરામ ભજજે સદા ગીરધારી.—૬.



અજ્ઞાન તિમીરમાં અથડાતાં જીવને—

(રાગ ઠાનડા.)

નિજ અજ્ઞાને તું રોશે (૨)
શાણ્ણા સમજી લે દિલમાંહી અવગર મિથ્યા ખોશે.—નિજ
જગ જંબળ અનિત્ય છતાં તું મગ્ન બનીને પોષે,
માયા બંધનથી બંધાયો ખાલી મન સંતોષે.—નિજ
માનવ દેહ મળ્યો ઉત્તમ ફરી આવી તક નહિ જોશે,
સાર્થક કરવા શ્રમ નહિ વેઠે દુઃખી થઇશ નિજ દોષે.—નિજ
અજ્ઞાન તિમીરને દુર કરે તો જ્ઞાનપ્રભા મન પોષે,
અંતરમાં આનંદ અતિશય હરિરામ અનુભવ જોશે.—નિજ

श्रीमद् भगवद् गीता अध्याय २जो

श्लोक ५४-५८.

अर्जुन उवाच ।

स्थितप्रज्ञस्य का भाषा समाधिस्थस्य केशव ।
स्थितधीः किं प्रभाषेत किमासीत ब्रजेत किम् ॥

श्री भगवान् उवाच ।

प्रजहाति यदा कामान्मर्वान्पार्थ मनोगतान् ।

आन्मन्येवान्मना तुष्टः स्थितप्रज्ञस्तदोच्यते ॥

दुःखेष्वनुद्विग्नमनाः सुखेषु विगतस्मृहः ।

वीतराग भय क्रोधः स्थितधीर्मुनिरुच्यते ॥

यः सर्वत्रानभिस्नेहस्तत्तन्प्राप्य शुभाशुभम् ।

नाभिनन्दति न वेष्टि तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता ॥

यथा संहरते चायं कूर्पेऽगानीव सर्वशः ।

इन्द्राणीन्द्रियार्थेभ्यस्तप्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता ॥

(शुक्ररात्री अनुवाद आमेनां पृष्ठभां)

અભ્યુનનો પ્રશ્ન.

જે શાંત ખુદ્ધિથી સદા સમભાવી જીવન ગાળતો,
શુભ લક્ષણો તેનાં કહો ઠરણા કરી કેશવ તમે.

શ્રી કૃષ્ણનો ખુલાસો.

વૈરાગ્ય પામી મન વિશે માનવ તજે સહુ કામના;
સંતુષ્ટ રહે નિજ આત્મથી સ્થિતપ્રજ્ઞ પાથ પ્રમાણવો.

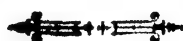
ઉદ્વેગ દુઃખમાં ના કરે સુખની સૃષ્ટિ જરીએ નહિ;
આસક્તિ, ભયને ક્રોધ સૌ જેને હૃદય સ્પર્શે નહિ.

જે સર્વથી વિરક્ત છે સાફ ખુદ સરખું ગણે;
વળી હર્ષ કે દર્ષ કદિ તે કાઢનાથી નવ કરે.

જ્યમ કાચ્યો નિજ અંગને લેતો સમેટી પલકમાં;
વિષયો થકી રહી દુરત્યમ વિચરી રહે જે પલકમાં.

* * * * *

છે લક્ષણો ઉત્તમ કહ્યા જે વર્તતો એ રીતથી;
સ્થિર ખુદ્ધિયુક્ત મુનિ ખરો તેને હું આહું પ્રિતથી.

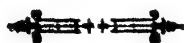


મનુષ્ય જન્મ શી રીતે સફળ થાય?

રાગ રામગ્રી.

(વૈદર્ભિ વનમાં વલ્લવલે—એ તર્જ.)

નિત્ય ભજે શ્રી પરમેશને જન્મ સફળ લેખાય,
 માનુષ દેહ ઉત્તમ મળ્યો ભવ તરવાનો ઉપાય.—નિત્ય૦
 ખોટાં એ દ્રશ્ય વૈભવો માયા કેરી જાળ,
 ભુખ્ત ન થાવું તેહમાં જેથી થાય ઉદ્ધાર.—નિત્ય૦
 પંચ ભુતો તણું પુતળું વિષયોનો વિશરામ,
 શુભ કરણીથી પામીએ ઉત્તમ પદ નિરવાણ.—નિત્ય૦
 સ્વધર્મ ને સ્વકર્મમાં સદા રહો હોશિયાર,
 અસત્ય કદિ નવ ઉચરો નોકા ખડોએ ભવપાર.—નિત્ય૦
 કયા ખોટા જે મુનીવરો નિશદિ ભજતા ભગવાન,
 લાભ ઉભય કીર્તિ મોક્ષનો વાંચો વેદ પુરાણ.—નિત્ય૦
 અગમ નિગમ એમ મુચ્યવે વળી શાસ્ત્રનો આર,
 સ્મરણ કરો લક્ષ્મીકાન્તનું શુદ્ધ હૃદયે હરિરામ.—નિત્ય૦



વિશ્વપતિને વંદના.

(રાગ માઠ—કૃપદાળ વારે રે વારે.—એ તજ.)

છા વિશ્વનાપતિ, અકળગતિ, વંદુ શ્રી દેવ મોરાર;
તુજ મહિમા અતિ, પહોંચે ન મતિ, ભટકું ભવ મોભાર.—ટેક.

કૃપા સિંધુ છે કૃપા કરીને તોડજે ભવનો પાશ;
દોષ અમારા લક્ષ ન લેતાં ગણો સદા તમ દાસ,
એ છે અરજ મારી, લેજે સ્વીકારી, જેથી તરે સંસાર.—છા૦

નિજ ભક્તોનાં કલ્યાણ કાળે દુષ્ટોનો આણ્યો અંત;
અશરણને છે શર્ણુ તમારે શાંતિનું સ્થાન અનંત,
એવા અજર અમર, અભરણ ભરણ; કૃપા સિંધુ કિરતાર.—છા૦

માયા પ્રાણદયે જીવ બિચારા ભુલે સ્વરૂપનું ભાન;
અજ્ઞાન તેવું દુર કરો પ્રભુ આપો સદા શુદ્ધ જ્ઞાન,
ઉરે વિનતિ ધારો, કર પ્રસારો, એક તમારો આધાર.—છા૦

અગમ અગોચર સત્ય સ્વરૂપી પ્રિતમ પુરુષ કામ;
આદિ અનાદિ વિશ્વ વિધાતા પ્રભુમું હરિરામ,
માયું કૃપા તમારી, આશ એ મારી, સદા કરો કલ્યાણ.—છા૦

શાન્તિ ક્યાં છે ?

(રાગ ભેરવી ગઝલ.)

આ વિશ્વ સકલ ભેશો ફરી ક્યાં શાન્તિ નહિજ દિસે;
અવિચલ શાન્તિ નહિજ દિસે.... આ વિશ્વ૦

કાંડ પૂન્યનાં પરિણત્ર વડે માનવ જીવન આ સાંપડયું;
શી રીતથી તે સફળ થાયે યત્ન કર્યું ના તે વિશે.-આ૦

ધન ધામમાં કે રાચતા નારીના નેહમાં નાચતા;
પણ સંપતિ સુખ એ ક્ષણિક સહુ નાશવંત દિસે.-આ૦

કાંડ સંતતિમાં સુખ ગણે અતિ વ્હાલ પુત્રો પર ધરે;
શું છે ખખર ના કે સહુ નિજ કર્મ લોગવશે.-આ૦

દુનિયા ટિવાની છે બની શાંતિ સુખો મન માણતી;
ઘટમાળ સુખદુઃખ લોગવે પક્ષમાં રહે ને કાં હસે?-આ૦

ત્રિવિધ તાપોથી તપ્યું આ વિશ્વ નિત નજરે પડે;
આધિ ઉપાધિ વ્યાધિમાં સૌ જીવ સપડાતાં દિસે.-આ૦

પ્રહારો બનીને ફરે અહીં તહીં નિહાળે શાંતિને;
શાંતિ હૃદયની ના ટળે તો શ્રમ બધો નિષ્ફળ જશે.-આ૦

જુઠાં પ્રપંચ ત્યજી સદા સમદ્રષ્ટિ જીવન ગાળવું;
શુદ્ધ ભક્તિ કેરા તાનમાં હરિ શાંતિ નિત તેને ધરે.-આ૦

જીવને શિખામણુ.

(ઢોહા.)

વિચારી જો હૃદયમાં ક્યાંનો ક્યાં તું જાય,
હુખ ટળે તો ભવ તણાં સુખ અનુપમ થાય.

શીઘ્ર જનો એમ સુચવે કરી લે નિત સત્સંગ,
ખેવના રાખ શ્રીરામની લાગે અદૌકિક રંગ.

તમ રજ સત્વાદિ ગુણો એથી પાર પહોંચાય,
ખાદ કરી ગુણાતિત બને જો શુદ્ધ યતન કરાય.

ઈચ્છા—તૃષ્ણા ત્યાગતાં ધરો ક્ષમા ને ધીર,
તર્ત બ્રાંતિને દુર કરી રાખો મનને સ્થિર.

નામ સ્મરણ કિરતારનું વળી શાસ્ત્રનો સાર,
મુક્તિ કેરો માર્ગ એ કહેતાં ન આવે પાર.

રૂપિ પ્રણિત સદ્ગ્રંથનું વાંચન મનન કરાય,
નિદિધ્યાસથી ઉતરે પ્રકાશ આત્મમાં થાય.

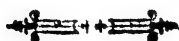
ખાતો મિથ્યા ત્યાગવી ભજો નિરંજન નામ,
ક્ષીવમય તો સ્વરૂપ બને કથે સત્ય હરિરામ.

જમમાં ભુલેલાને જાગતિ.

રાગ રામગ્રી.

(વૈદલિ વનમાં વલવલે—એ તર્જ.)

શોધી લે નર ખંતથી ગાફલ થયો કાં જમાર,
 અવસર પલપલ જાય છે તેનો કર કાંઈ વિચાર.—શોધી૦
 રાચી રહ્યો તું માયા મહીં ન ઓળખ્યા આત્મરામ,
 ભુલો પડ્યો ભવ કુપમાં સોપાનો ન વિસાર.—શોધી૦
 લપસ્યો અનિય મુખો મહીં જુઠો જગત વહેવાર,
 તેને સાચું કહી રહ્યો ભટક્યો ભવ મોઝર.—શોધી૦
 વેઠ નેતિ નેતિ કહે શાસ્ત્રો કરે છે પોકાર,
 તોય હજુ નવ સમજ્યો એજે ગયો અવતાર.—શોધી૦
 આજસ તંદ્રા ત્યાગી હવે ભજી લે નિરંજન નામ,
 મુક્તિ ઘાતા એ મહા પ્રભુ ગાયે ગુણ હરિરામ.—શોધી૦



સન્માર્ગે સંચરવા જીવને સુબોધ.

(રાગ—પલ જાગ પહોર જાગ....એ તર્જને મળતો.)

જગતાત તારું નામ સદા હૃદય લે ધરી,
 સુભગ ધડી સાંપડી તે નહિ મળે ફરી.—જગ૦
 આશુ તારું એળે જાય ખ્યાલ કર જરી,
 મોંઘો માનવઢેલ એવો ના'વશે ફરી.—જગ૦
 મમતા ટાળી મોહ વિસારી પાપથી ડરી,
 જીવન સફળ થાય તેવાં કર્મ લે કરી.—જગ૦
 સદાચાર સેવ નિત્ય સદ્વૃત્તિ ધરી,
 રાગ દ્રેષ દૂર કરી સત્ય લે સ્મરી.—જગ૦
 ભવ જલ છં ગડન અતિ તેથી જા તરી,
 પ્રભુ નામ નાવ પકડ અભય પદ વરી.—જગ૦
 અજ્ઞાન તિમીર નાશ કરે જ્ઞાન શુભ ધરી,
 પાશ ભવનો સદ્ય છુટે અંશય ના જરી.—જગ૦
 જુઠ જગત જાળ સમજ ભક્તિ કર ખરી,
 અજર અમર નાથ તારું સ્મરણ કર હરિ.—જગ૦

* જો વિચારી જીવ તારી થી મતિ થશે' એ તર્જમાં પણ મવાશે,

વચન ભંગ માટે ક્ષમા.

(રાગ બનબારા.)

તુજ સુરતિ મધુર મનહારી, હું વન્દું કૃષ્ણ મોરારી.—ટેક.

ગર્ભવાસમાં રક્ષણ કીધું, જીવને જ્ઞાન અનુપમ દીધું;

હીધાં વચન ‘ભજું ગીરધારી’.... હું વન્દુંં

જીહ્વી ઝયો સહુ એ વાતો, જ્યાં માયા મહીં લપટાતો;

હીધાં વચનો સર્વ વિસારી.... હું વન્દુંં

નાના પ્રકારનાં સુખ જોઇ, મન તેમાં રહ્યું સદા મોહી;

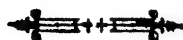
નવ જોયું કાંઈ વિચારી.... હું વન્દુંં

મુજ અવગુણો છે અપારા, ક્ષમા અર્પો શ્રી દેવ હયાલા;

કૃપાનાથ જાઉં બલહારી.... હું વન્દુંં

ભક્ત વત્સલ પ્રજુજ પ્યારા, હરિરામ તણા આધારા;

કરો કરૂણા મુજ પર સારી.... હું વન્દુંં



અસત્ જગમાં લપટાવું નહિ.

રાગ ખિહાગ ત્રિતાલ.

(ભોભ ભગતના ચાખખાની તર્જ.)

હુનિયા બહુ તણી માયા, તેમાં મૂરખ છે લપટાયા.-ટેક.

કંચન હિરે કરી પારખતાં મન ખુદ્ધિ ભરમાયા;

ખોટા ખરાની બાણુ ન થાતાં વૃથા ગુમાવી કાચારે.-હુનિયા૦

ધન યૌવન ને માલ મંજુષા એ છે આડમ્બર ઠાલાં;

અંતકાલે તે કામ ન આવે ફોકટમાં ગુંચાચારે.-હુનિયા૦

સત કર્મ ભાઈ બાણે ન કાંઈ જુઠી જાંતળે ભરાયા;

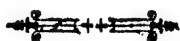
ચાર દિનની ચાંદની પેઠે ઠાલી વડાઈએ તણાચારે.-હુનિયા૦

પુત્ર કલત્ર ખંધવ બેની પૂર્વ સગાંધે સંધાયાં;

કર્મ પ્રમાણે ચાલતાં થાયે ખાલી હાથ તેં ધસાચારે.-હુનિયા૦

અસત્ય વિશ્વ વહેવાર તણને જખી લે તું જગરાયા;

હરિરામ કહે પ્રભુને ભજતાં થાશે પવિત્ર આ કાચારે.-હુનિયા૦



સહાચારી જીવન ક્રમ.

(રાગ ગરબી—સીતારામને લજ્જ—એ તર્જ.)

ભક્તિ ભાવેથી ઇશને સંભારીએ રે,
 સદા વચ્ચેના નીતિનાં મને ધારીએ રે.—ભક્તિ૦
 ભોગ વેભવો મિથ્યા કરી માનીએ રે,
 હુમ તેમાં ન થાતાં ઉર વિચારીએ રે.—ભક્તિ૦
 કામ, ક્રોધ, મોહ, અહંકાર ટાળીએ રે,
 ધીર, સત્યતાથી સહાચાર પાળીએ રે.—ભક્તિ૦
 દેહ મનુષ્યનો અમુલ્ય પ્રમાણીએ રે,
 સત્ય કર્મ થકી મુક્તિ માર્ગ લાળીએ રે.—ભક્તિ૦
 નિજરૂપને નિત યોજથી નિહાળીએ રે,
 તો આ કાયાને ભવ જલે તારીએ રે.—ભક્તિ૦
 વેદ શાસ્ત્ર યોગ હૃદયે સ્વીકારીએ રે,
 સત્યાસત્યનો સાર નિરધારીએ રે.—ભક્તિ૦
 સંત* સમાગમ દુર્લભ જાણીએ રે,
 એથી આનંદ અનુપમ માણીએ રે.—ભક્તિ૦
 સત્યિત રૂપનાં સદા ગુણ ગાઇએ રે,
 હરિરામ પ્રભુપદે શીર નમાવીએ રે.—ભક્તિ૦

*વર્તમાનકાળમાં સદા પ્રયોજી શકે સમાગમ વિશેષ દિતકર સદા પડશે
 સર્વિસ્તર હિન્દુઓ માટે જુઓ પુસ્તક કર્તાની પ્રસ્તાવનામાં.—કર્તા,

ત્રિવિધ તાપે ટાળવા માટે વિષયોમાંથી બચવું.

રાગ રામગ્રી.

(વૈઠલિ વનમાં વલવલે—એ તજ.)

તાપ ત્રિવિધનાં તો ટળે જો વિષયોને તજાય,
જન્મ મરણનો ફેરો મટે પ્રિતે પ્રભુને લજાય.—તાપ૦
શબ્દ, સ્પર્શ, રસ, રૂપ ને પાંચમો ગંધ કહેવાય,
પાંચે ચોટયા એ મનુષ્યને કર બચવાનો ઉપાય.—તાપ૦
હરિણુ કસ્યો પ્રથમ શબ્દથી પારાધીએ કીધો નાશ,
સ્પર્શ કાળે હાથી હોડેયો બંધાયો પુરણ પાશ.—તાપ૦
રૂપે પતંગ ગયું હીપકે શુભાન્બા નીજ પ્રાણ,
રસના થકી મીન તરફડે કર અંતરમાં પ્રમાણ.—તાપ૦
ખીલ્યું કમળ જળમાં હેખીને ગંધે ધાયો છે ભંગ,
કમળ ખીડાયું સાયંકાલમાં ભ્રમરે ખોયું સ્વઅંગ.—તાપ૦
પૃથક પૃથક વિષય ઉપરે કરીલે મનમાંહી ખ્યાલ,
પાંચ વિશે લપટયો જેહ છે તેના શા થાયે હાલ.—તાપ૦
વિષયો થકી દુર રહી સદા બ્રહ્મે સત્યનો સાર,
હરિશમ કહેમુખ સમીપમાં વળી મોક્ષનાં દ્વાર.—તાપ૦

વિનિપાતનું મૂળ શું?

(રાગ ભેરવી કવાડી.)

*આશા તણા પ્રવાહે માનવ રહ્યાં તણાઈ;
 માયાની જાળ માંહી પુરો રહ્યાં ક્રાંતાઈ.—આશાં
 જુઠાં પ્રપંચ એલે સતકર્મ કંઈ ન કરતો;
 વિષયોનાં ધ્યાન માંહી નિશદ્ધિ નજર કરાઈ.—આશાં
 સંસર્ગ નવીન થાયે વિષયો તણાં રમરણથી;
 ઇચ્છાઓ અધિક પ્રકટે સંજાત થી જણાઈ.—આશાં
 રાગાનુરાગ થાતો તૃપ્તિનાં ભેરથી એ;
 સામ્રાજ્ય ક્રોધનું ત્યાં સંમોહ રહે સમાઈ.—આશાં
 સંમોહથી મતિ ભ્રમ ભ્રમથી વિનાશ બુદ્ધિ;
 વિનિપાત એમ સુચવે બુદ્ધિ ગયે હણાઈ.—આશાં
 શાણા સમજ તું માનવ તજ માર્ગ અવનતિનો;
 હરિ નામ નિત્ય લેજે કરશે કૃપા સુહાઈ.—આશાં

*નીચેનાં ગીતા વાક્યપરથી સૂચિત:—

ધ્યાયતો વિષયાન્નપુંસઃ સંગસ્તેષુપજાયતે ।
 સંગાત્સંજાયતે કામઃ કામાત્ક્રોધોઽભિજાયતે ॥
 ક્રોધાઙ્ગવતિ સંમોહઃ સંમોહાત્સ્પૃતિર્વિભ્રમઃ ।
 સ્પૃતિર્નિશાદ્બુદ્ધિનાશો બુદ્ધિનાશાત્પણશ્યતિ ॥

કૃપા—માયના.

(રાગ ગઝલ—જે વિચારી જીવ તારી—એ તર્જ.)

કૃપા કરે હયાળુ હેવ મુજ પરે સદા;

શુદ્ધ હૃદય રાખી કરે સેવ સર્વદા.—કૃપા૦

ક્ષણિક સુખો જગતનાં સહુ નાશવંત છે;

તુજ નામ માત્ર અજર અમર ને અનંત છે.—કૃપા૦

કામ ક્રોધ લોભ મોહ પાપથી ડરે;

સદાચાર સેવવા નિત સન્મતિ વરે.—કૃપા૦

દુઃખપાશ છે વિષય વિકાર તેહથી બચું;

જીવન સફળ સદા થાય નામ તુજ રહું.—કૃપા૦

માયા પ્રભાવમાં તણાય જીવ જ્ઞાંતિથી;

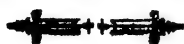
અજ્ઞાન તિમીર નાશ કરે જ્ઞાન જ્યોતિથી.—કૃપા૦

પુરણ પ્રજ્ઞ રૂપ છે વિશુ જગત્ પતિ;

નામ માત્ર સ્મરણ થકી મોક્ષની ગતિ.—કૃપા૦

તમ સ્વરૂપ નિરખવા ન પહોંચે અમ મતિ;

હરિરામ હસ્ત ભેટી વન્દું શ્રી પતિ.—કૃપા૦



પ્રભુ નામ સ્મરણ કરવા પ્રાણીને બોધ.

(નારાયણનું નામ લેને—એ રાગ.)

પ્રાણી નિત્ય રામ નામ સંભાળો રે,
થાશે સફળ આ જન્મ તમારો—પ્રાણી૦

સંત વાક્ય સદા ઊર ધારો રે,
રાગ દેષને મન થકી ટાળો રે;
બુઠ મૂકી સત્યને પ્રમાણો—પ્રાણી૦

સદાચાર અંતરમાં સ્વીકારો રે,
વેદ શાસ્ત્રનાં વચનો ન વિસારો રે;
થાશે પ્રાપ્ત અવિનાશી પ્યારો—પ્રાણી૦

ભોગ વૈભવ અનિત્ય માનો રે,
સુખ વિષયો તણો બહુ ખારો રે;
માટે તજવા વિષય વિકારો—પ્રાણી૦

ભ્રાંતિ ટાળી શાંતિ દિલ ધારો રે,
શુભ કર્મ કરવાને વિચારો રે;
જેથી આવશે મોક્ષનો વારો—પ્રાણી૦

સમિચ્છાનંદ રૂપને ભણો રે,
હરિરામ જે છે સૌથી ન્યારો રે;
સ્મરણ કરતાં તે સ્વતઃ નિહાળો—પ્રાણી૦

પ્રભુપદ પંકજમાં પ્રાર્થના.

(ધન્ય એકાદશી—એ રાગ.)

અવિનાશી પ્રભુ, તવપદપંકજ માંહી શીર નમાવીએ.—ટેક.

તમે ભક્ત વત્સલ છો છાગાળા, નિજ હાસ તણા હિત કરનારા;
દીનજનની અરજ ધરનારા રે.... અવિનાશી૦

પ્રહલાદે પ્રિતે સંભાર્યા રે, તેની મહદે સત્વર ધાયા રે;
હિંચકશ્ચુ મારીને આધાર્યા રે.... અવિનાશી૦

બાલપણમાં ધ્રુવજી બન્યા તાપી^૧, બાહ્ય દ્રષ્ટિ લીધી ઉઠાપી રે;
દીધા નસે^૨ અવિચલ સ્થાપી રે.... અવિનાશી૦

પ્રભુ શલ્યાની અહલ્યા કીધી, તેને ગ્રાપ થકી મુક્તિ દીધી;
એવી સાર ઘણીની તમે લીધી.... અવિનાશી૦

તમે અનેક ભક્ત ઉગાર્યા રે, તેનાં પાપો સરવે નિવાર્યા રે;
ભવસાગર માંહેથી તાર્યા રે.... અવિનાશી૦

અવગુણો અમારા અનેક દિસે, નહિ લક્ષ દેખે તેહનાં વિષે;
હરિરામ પરે કૃપા કીધી ઇશે^૩.... અવિનાશી૦

ભક્તિનો મહિમા.

(રાગ ભાવણી તાલ કાફી-વાતણી સુથ સજની-એ તર્જ.)

ભક્તિ કર ભાવથી ભાઈ (૨)

આ સંસાર અસાર સમજ લે જુઠી સર્વ સગાઈ—ભક્તિ૦

ખીંચું પુષ્પ જાય કરમાઈ (૨)

આયુ ત્યમ તુજ ક્ષણભંગુર જે જશે પલકમાં વિખરાઈ—ભક્તિ૦

એટ આ માનુષ તન ધારી (૨)

વીસરી નીજ કર્તાવ્ય અને કાં ભટકે ભવ ભારી—ભક્તિ૦

જુઠો સ્નેહ સમ્બંધનો જાણી (૨)

નામ રૂપ તે નાશ થશે અહીં ચાલે જોર ન કાંઈ—ભક્તિ૦

સત્ય વસ્તુને લે વિચારી (૨)

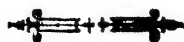
છુટે ભવનાં બંધન, બનશે જીવન સુખદાઈ—ભક્તિ૦

સાચી શ્રદ્ધા અવિચલ ધારી (૨)

નામ સ્મરણ કર રાધાવરનું ઠાયા જાય તરી—ભક્તિ૦

મહિમા ભક્તિ તણે ભારી (૨)

હરિરામ શુભ નિઝા લેજે ભક્તિ સ્વાંગ ધારી—ભક્તિ૦



અવિનાશીને અરજ.

(રાગ કવાલી.)

અરજ દીન દાસની ધરજે, કૃપા અમપર સદા કરજે.—ટેક.

પ્રભુજી આપ છે ત્યારા સકલ જગ હિત કરનારા;

અનુપમ શાંતિ દેનારા અમારા કદ સૌ હરજે.—અરજ૦

ક્ષણિક સુખ જન્તનાં હોખી રહ્યો તેમાં હું લોભાઈ;

તમારાં ગુણ ના ગાયાં દયાળુ દરગુજર કરજે.—અરજ૦

માયાનાં જેરમાં ફસીને ભુલે નિજરૂપ સૌ પ્રાણી;

વિકટ પથથી બચાવીને સદા સન્માર્ગે દોરવજે.—અરજ૦

જમાવી રાજ પોતાનું સતાવે પરિપુ ભારી;

નસાડું જ્ઞાન ખરગ ધરી કૃપાળુ બુદ્ધિબળ દેજે.—અરજ૦

અવિદ્યા અમ સકલ દાગી સુવિદ્યા અર્પજે પ્યારા;

અજગ્ન જ્યોતિ ઝગાવાને અમારા હૃદયમાં રહેજે.—અરજ૦

ન બુદ્ધિ ખેંચતી મારી સ્વરૂપ તમ જાણવા કાજે;

અનુપમ જ્ઞાન મેળવવા ખરી શક્તિ તમે દેજે.—અરજ૦

ગણી જંજળ ભુઠી સૌ તમારે નામ જે રટતું;

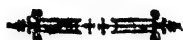
અભયપદ આપવા તેને હરિ કહેણા નજર કરજે.—અરજ૦

શાસ્ત્રોક્ત ચાર આશ્રમનાં કર્મો.

રાગ ખનનરા.

(બુઢી જાળ જગતની—એ તર્જ.)

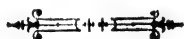
નિજ કર્તવ્ય કર્મ પિછાણી, હયો આશ્રમ ચારે જાણી.—ટેક.

પ્રથમ બ્રહ્મચર્યાવ્રત પાળો, બ્રહ્મ વિદ્યાને હૃદયે ધારો;
હો ખોટા ખેલ વિસારી.... હયો૦પછી ગૃહસ્થાશ્રમને સંભાળો, સહા નીતિ વહેવારે ચાલો;
રહો એક પત્નિવ્રત ધારી.... હયો૦વાનપ્રસ્થે કરો પરકાર્ય, જેથી કીર્તિ અવિચલ ધાર્ય;
જપો નામ સહા ગીરધારી.... હયો૦સંન્યાસે જગ લાગે ખારો, માટે તિર્થ સ્થળોને સ્વીકારો;
કાયા પ્રભુપદમાં અરપાણી.... હયો૦વેદ શાસ્ત્ર તણા આધારે, કહ્યા આશ્રમ મતિ અનુસારે;
હરિરામે સંક્ષિપ્ત આણી.... હયો૦

રામ સ્મરણ ચિત્ત રાખ.

(રાગ ધનાશ્રી.)

રામ સ્મરણ ચિત્ત રાખ, હારે પ્રાણી રામ સ્મરણ ચિત્ત રાખ.—ટેક
ગંગા જલ સમ નિર્મળ એતો, ભક્તિ સુધારસ ચાખ.—હારે૦
ઠાયા આ તારી લાણીક ભાશે, પલમાં થવાની રાખ.—હારે૦
ધામ ધરા ધન નારીના નેહે, લપચ્યો દિનને રાત.—હારે૦
ઐહિક સુખમાં રાચી રહ્યો શું, અંતે થશે સહુ પાત.—હારે૦
અવિનાશી હરિ અજર અમર જે, રટવું રહી નિત શાંત.—હારે૦



અભિમાન કરવું નહિ.

(કવિત.)

અભિમાન નહિ કર જગદિશથીજ ડર;
હૃદયમાં ધ્યાન ધર ઇશ્વરને ભજીવે.
નિંદ્રામાંથી હવે જાગ છલ કામ કંઠ ત્યાગ;
મિથ્યા કપટથી ભાગ ભવ સિંધુ તરી લે.
અંતક અધિરા થાય રહે નહિ રંક રાય;
મનુષ્ય દેહ એળે જાય માટે કંઈ કરી લે.
હરિરામ નિશ્ચય કરી મિથ્યા અભિમાન તજ;
સદાચાર માંહી રહી કરણી આરી કરી લે.

આશ્રાસન.

(દોહા.)

*હરનિશ લક્ષિત ભાવથી સેવે જે ધરી પ્રિત,
 રીઝવતાં ભગવંતને ટળશે પાપ ખચિત.
 રામ નામ હૃદયે કરી ધરે નીતિનો પંથ,
 મળે અનુપમ સુખ સદા વાંચી જે સદ્ગ્રંથ.
 ભાવિક ભક્તો રનેહથી ભજતા શ્રી ભગવાન,
 ગણે ક્ષણિક સુખ જગતનાં તણ મોહ અભિમાન.
 અંચળ ચિત્ત છં ચમકતું તેને સ્થિર કરાય,
 હરિદ્ર મટે નિજ દેહનું ભવનીધિ સેજ તરાય.
 પવિત્ર આચારો વડે સદ્વર્તનથી વ્યાસ,
 લહેજે સ્વ અંતર મહીં સંત સમાગમ પચાસ.
 નહિ ત્યાગવું સત્યને વળી ધારજે ધીર,
 કર કાર્યો શુભ સર્વાદા રહે સુકીર્તિ વીર.
 રાખે સાજ સ્વયં પ્રભુ આત્માનો અભિરામ,
 બીનતા જેને સર્વની ભજ તેને હરિરામ.

*‘અહનિશ’. અંતરસાપિકામાં કર્તાનું નામ આવતું હોવાથી; પ્રથમ
 અક્ષર ‘અ’ ને બદલે ‘હ’ રાખેલ છે.

સંસારના ક્ષણિક સુખો નાશવંત ગણી
પ્રભુ રમરણ કરવું.

રાગ બિહાગ ત્રિતાલ.

(લોખ લગતના ચાખખાની તર્જ.)

મન તું ભજી લેને ભગવાન, બુઠાં સુખો જગતનાં માન.—ટેક.

સારાસારનો વિવંક ન જાણે વૃથા કરે કાં ગુમાન;

મમતા મહીં રાચી રહેતાં શીદ ગુમાવે સાન—મન૦

અપ્તરંગી^૧ એ પ્રાદ્ય દ્રશ્યો સૌદામિનીનાં^૨ સમાન;

ચમકીને સહુ નષ્ટ થવાનાં અનૃત^૩ એમ પ્રમાણુ—મન૦

કમળ પુષ્પે ભ્રમર બેઠો ઉડવાનું નહિ જાન;

તેમ લપટાયો લાલચ માંહી શોધી લે એનું પ્યાન—મન૦

સત્સંગ સદા નીતિનો કરજે સ્વધર્મ માંહી ધ્યાન;

વૃથા સમય શીદ જવાને દે છે ઝંખાં થા ગુલતાન—મન૦

બ્રાંતિ હૃદયની તોમી કરીને સહાયક સત્ય પિછાન;

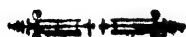
હરિરામ તો નિકટ દિસે મોક્ષ તણાં સોપાન^૪—મન૦

આત્મતત્ત્વ જાણવા પ્રયત્નશીલ થવું.

રાગ ખનભરા.

(જુઠી જાગ જગતની—એ તર્જ.)

મન આત્મ તત્ત્વ વિચારી, નિત્ય લજજે સારંગપાણી.—ટેક.

જુઠી માયામાં તું ભરમાયો, વૃથા સમય એમ ગુમાવ્યો;
હો આત્મરામ સંભારી.... નિત્ય૦સાચી ભક્તિ પ્રહલાદે લીધી, સાર સત્ત્વર તેની લીધી;
સ્થંભે પ્રકટ્યા દેવ મોરારી.... નિત્ય૦ખાલપણમાં ધ્રુવજી ચાલ્યા, નિજ રાજપાટને વિસાર્યા;
થયા અવિચલ એ તપધારી.... નિત્ય૦સ્વતઃ જીવ તે શીવમય ભાસે, બ્રહ્માનંદ રૂપે જો પ્રકાશે;
શાસ્ત્ર વચનો એ સ્વીકારી.... નિત્ય૦સ્થિતિ પ્રાપ્ત જો એવી થાય, જન્મ મરણનું દુઃખ જાય;
હરિશમ સ્વયં ગુણ ધારી.... નિત્ય૦

ભવનિધિ તરવા પરમાત્મ સ્વરૂપને પૂર્ણ પિછાનવું.

રાગ બિહાગ ત્રિતાલ.

(લોભ ભગતના ચાળખાની તર્જ.)

જીવ તું ત્રિકમરાય પિછાણ, જેથી પહોંચાયે ભવપાર.—ટેક.

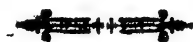
ગર્ભવાસમાં હતો તું બ્યારે સ્તુતિ કીધી તેં અપાર;
સ્મરણ કાળે વચન દીધાં બાર ધર્યો અવતાર.—જીવ૦

રાગરંગમાં રાચી રહેતાં ભુલી ગયો ઉપકાર;
કોલ દીધેલા કુડા કરીને ભટક્યો ભવ મોળર.—જીવ૦

ચલિત માયામાં તું ભરમાયો ફેકટ વહ્યો ભાર;
સફળ કાયા થાય તે માટે શીઠ કરે ના વિચાર.—જીવ૦

કામ ક્રંધ મોહ વશ થતાં તું વિચર્યો દેવ મોરાર;
વિષય વિકારો દુર કરીને સ્મરી લે વારમવાર.—જીવ૦

મુક્તિમાર્ગને મેળવવા કાળે શાસ્ત્રનો સાર સ્વીકાર;
હરિરામના સ્વામી પ્રભુજી ખોલશે મોક્ષનાં દ્વાર.—જીવ૦

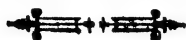


ભાવિક મનની ભદ્ર ભાવના.

રાગ ઠક્યાણુ.

(શ્રી દ્વારકાં પતિ—એ તર્જ.)

વિભુ જગત્પતિ સદા આપો સન્મતિ;
 તમ ગુણાનુવાદ કરે હર્ષ મન અતિ.—ટેક.
 તાપ ત્રિવિધે તપી રહ્યાં જે પ્રાણીજન જગ માંય;
 કૃપા રૂપ વારિ સીંચનશ્રી શાશ્વત શાંતિ થાય.—વિભુ૦
 તુજ ગુણુ ગાતાં પાર ન પામે માનવ દેવ મહંત;
 અદ્યમતિ અમ અવગુણુ ભારી ક્ષમા કરે ભગવંત.—વિભુ૦
 દુઃખ દારિદ્ર્ય દુર કરીને સુખ સંપત વિસ્તાર;
 સદ્બુદ્ધિ સદ્જ્ઞાન સમર્પી કરે કૃણુ કિરતાર.—વિભુ૦
 પ્રાણી માત્ર તુજ નામ જપે નિત ધરી ભક્તિ શુદ્ધ ભાવ;
 હયા તણુ સાગર દીનખંધુ સંકટ સર્વ મિટાવ.—વિભુ૦
 પ્રેરક બુદ્ધિ નિશદિ આપો ગાઉ વિમલ યશ જ્ઞાન;
 ભવજલ તારક સત્ય માર્ગ એ હરિ રામનું નામ.—વિભુ૦



કક્ષાવાર આત્મખોધ.

(રાગ કછાનો ઢાળ.)

કક્ષા કરીલે આત્મ વિચાર,	જેથી ખોંચાયે ભવ પાર;
મનની મિથ્યા ભ્રાંતિ ટળે,	સન્માર્ગે સત્વર જઈ ચડે;
વેદ શાસ્ત્રનો લેજે સાર,	કક્ષા કરીલે આત્મ વિચાર.
ખખખા ખોટું મૂકી દે,	સત્ય તણું શરણે જઈ રહે;
સદા ગ્રહી લે સત્યનો પંથ,	જે નિત વાંચીને સદ્ગ્રંથ;
માટે ખરેખરે કહી દે,	ખખખા ખોટું મૂકી દે.
ગગ્ગા ગીતા વાંચી જો,	વેદશાસ્ત્રનો સારજ દ્યો;
પડે આત્મમાં નવો પ્રકાશ,	જણાય જેથી ચિદ્વાસ;
કાયા માનીશ કાચી તો,	ગગ્ગા ગીતા વાંચી જો.
ઘઘઘા ઘટમાં વ્યાપક દિસે,	જળસ્થળ કે પ્રાણી જન વિશે;
કલ્પના ખોટી કાપી નાખ,	મળશે સ્વતઃ આપોઆપ;
જો સદ્વિચાર પ્રત્યે ધસે,	ઘઘઘા ઘટમાં વ્યાપક દિસે.
ચન્દ્યા ચિત્તમાં ચેતી ચાલ,	બુઠ સાચનો પામે ખ્યાલ;
સદ્વર્તન અંતરમાં ધરો,	મિથ્યા ચકડોળે નવ ચડો;
લાગે આનંદ કેરો તાલ,	ચન્દ્યા ચિત્તમાં ચેતી ચાલ.
છછછા છયે દર્શન જાણુ,	વળી પુરાણો અઢારે પ્રમાણુ;
અંતે સાર જણાયે એક,	મત કલ્પાયે ભલે અનેક;
સત્યતત્ત્વ નિહાળે પ્રાણુ,	છછછા છયે દર્શન જાણુ.

જનજી જીવનું કલ્યાણ થાય, નિશ્ચય કર એનો ઉપાય;
 જુદી જનજો તણ દે, મનથી પ્રભુ સદા ભજીલે;
 હિતે ઓળખ આત્મરાય, જનજી જીવનું કલ્યાણ થાય.
 ઝઝઝા ઝટપટ મુકી કામ, શોધી લે દિલનો આરામ;
 શોધન માટે રાખે ખંત, અગમ નિગમનો લાવે અંત;
 રટ નિરંજન કેરૂં નામ, ઝઝઝા ઝટપટ મુકી કામ.
 ટટ્ટા ટળશે ભવનો પાશ, પ્રભુ વિદ્યા અંતરમાં રાખ;
 ટાયલું ખોટું મુકી દે, સદ્વિદ્યાનો આશ્રય લે;
 સ્વાહ સંત વાક્યોનો આખ, ટટ્ટા ટળશે ભવનો પાશ.
 ઠઠ્ઠા ઠરવાનું એ ઠામ, જે કહેવાયે અક્ષય ધામ;
 શાશ્વત શાંતિ ત્યાં જીવ પામે, દુઃખ કલેશ સહુ મનના વામે;
 મનાય છે અખંડ આરામ, ઠઠ્ઠા ઠરવાનું એ ઠામ.
 ડડા ડહાપણ દિલમાં લાવ, મળે જેથી ભક્તિની નાવ;
 પ્રયત્ન નિશ્ચિ સત્યનો થાય, તો ભવનિધિ સહેજ તરાય;
 અંતર રાખી પવિત્ર ભાવ, ડડા ડહાપણ દિલમાં લાવ.
 ઢઢા ઢાંકણ ખોલી નાખ, તિમિર મટીને પડે પ્રકાશ;
 સાચો મર્મ તો સમજાય, જેથી જગતપતિ રીઝાય;
 સંત પુરૂષો આપે સાંખ, ઢઢા ઢાંકણ ખોલી નાખ.
 તત્તા તાપ ત્રિવિધનાં ટળે, જે સદ્યુરૂનાં શરણે પડે;
 વિષય વિકારો દુઃખના પાશ, માટે કરજે તેનો નાશ;
 જીવને અલૌકિક આનંદ મળે, તત્તા તાપ ત્રિવિધનાં ટળે.

થથા થડને વળગી રહ્યો,
ખોજ કરીલે અંતર માંય,
મૂળ શોધતાં સંશય ગયો,
હદા દિલમાં હાખવ પ્રેમ,
ભવનાં સરવે પાપો ટળે,
જેથી કાયા તારી ક્ષેમ,

ધધા ધર્મ સ્વયં સંભાળ,
હયા, ક્ષમા, અચોર્ય, અક્રોધ,
સંયમ, વિદ્યા, ધીરજ ધાર,
નન્ના નારાયણનું નામ,
વૈભવમાં ઇચ્છા નવ થાય,
શાશ્વત શાંતિ કેરે ધામ,

પપ્પા પરોપકારી કાજ,
કાયા પર કાજે અર્પાય,
રાખણહારો રાખે લાજ,
ફફફ ફેરો ફરી ન થાય,
કૈવલ્ય પદ પામે જીવ,
પવિત્ર ભાવે પ્રભુ ભજાય,

ખખખા ખોલ વિચારી કરી,
ખોલ થકી જો તું બંધાય,
સત્યમિત્ત મૃદુ લે બોચરી,

મૂળ વિના ઉભો ક્યમ થયો;
તેથી મિથ્યા ભ્રમ તબાય;
થથા થડને વળગી રહ્યો.
પ્રભુ ભજેઆનો રાખી નેમ;
અક્ષય સુખ નિરંતર મળે;
હદા દિલમાં હાખવ પ્રેમ.

હશે લક્ષણો તેનાં પાળ;
શૌચ તથા ઠમ, સત્યને શોધ;
ધધા ધર્મ સ્વયં સંભાળ.
સરશે જેથી સઘળાં કામ;
ગુણાતીતપણું પ્રાપ્ત કરાય;
નન્ના નારાયણનું નામ.

નિશદિ કરવા ખંતજ રાખ;
જગમાં કીર્તિ અનુપમ થાય;
પપ્પા પરોપકારી કાજ.
જો મુક્તિનો મત્તન કરાય;
જેથી સ્વતઃ મનાયે શીવ;
ફફફ ફેરો ફરી ન થાય.

કાંતો રહેજે મૌનજ ધરી;
તો તો ખોલવું ફોકટ ભેમ;
ખખખા ખોલ વિચારી કરી.

ભભ્ભા ભક્તિ હૃદયે ધરો, પરધન, પરનારી પરહરો;
 સાત્વિક વૃત્તિથી પરખાય, ગતિ જીવની સત્વર થાય;
 લક્ષ્મિકાન્તનું સ્મરણ કરો, ભભ્ભા ભક્તિ હૃદયે ધરો.
 મમ્મા માયા મિથ્યા માન, મમતા ને અહંકાર પ્રમાણ;
 એથી જીવને બંધન થાય, મુક્તિ માર્ગે નવ ચડાય;
 માટે તજ એ સર્વ વિધાન, મમ્મા માયા મિથ્યા માન.
 યચ્ચા યત્ન કરી અહનિશ, પામીશ અંતરમાં જગદીશ;
 દેવ દિસે નિજ અંતર માંય, બહાર શોધવા શીઠને જાય;
 પવિત્ર હૃદયે રટજે ઇશ, યચ્ચા યત્ન કરી અહનિશ.
 રરરા રામ નામ સંભાળ, નૌકા પહોંચે પેલી પાર;
 રક્ષણ કર્તા તહારો તે, જળ સ્થળમાં વ્યાપક છે જે;
 રઘુવીરને અંતર ધાર, રરરા રામ નામ સંભાળ.
 લલવા લાલ અનેરો થાય, મનુષ્ય દેહ ફરી ન પમાય;
 માટે સંત સમાગમ રાખ, એથી થાયે પ્રભુની ઝાંખ;
 વળી લોલ ને મોહ જીતાય, લલવા લાલ અનેરો થાય.
 વઠવા વહેવારે શુભ નેક, પ્રભુ લજે પણ રાખી ટેક;
 વખત ફરી ફરી આવે નહિ, માટે કર સત્ કર્મ કંઈ;
 સંતોષ પામે જીવ અનેક, વઠવા વહેવારે શુભ નેક.
 સસ્તા સદ્વર્તનથી ચાલ, વળી સદ્વાચારોમાં ખાલ;
 સંતોષી જન સુખી મનાય, જેથી તૃપ્તિ સર્વ જીતાય;
 અણધાર કંઈ થોડે ભાલ, સસ્તા સદ્વર્તનથી ચાલ.

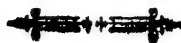
હહહા હેતે હરિને લજે, કામ કંઠ મઠ મોહને તજે;
 પાતક લવનાં સઘળાં ટળે, સત્ ચિત્ આનંદરૂપ મળે;
 શૃંગાર કર્મ લક્ષિનાં સજે, હહહા હેતે હરિને લજે.
 ક્ષક્ષા ક્ષમા તણો ગુણુ ધાર, વળી આર્જવતા પૂર્ણ પ્રમાણુ;
 અપ્તરંગી મન કદિ ન થાય, સદા સર્વદા હર્ષ જણાય;
 જેથી તારા દેહને તાર, ક્ષક્ષા ક્ષમા તણો ગુણુ ધાર.
 સરસા જ્ઞાન અનુપમ ધરી, બ્રહ્મ વિદ્યા લે અંતર કરી;
 જ્ઞાન તણો ઉત્તમ મહિમાય, મોક્ષે જ્ઞાન થકી પહોંચાય;
 સદ્ગુરુનો લે આશ્રય કરી, સરસા જ્ઞાન અનુપમ ધરી.

(સોરઠો.)

યથા મતિ શુભ જ્ઞાન, અક્ષર વાર કરી કહ્યું;
 અપાર પ્રભુ ગુણુ જ્ઞાન, અદ્વયમતિ હું શું કહું.

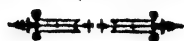
(હોહા.)

મહિમા મેરામણુ સમો, વર્ણુન બિન્દુ સમ થામું;
 દરગુજર કરજો સદા, જો ક્યાં દોષ જણાય.
 જેની પૂર્ણ કૃપા થકી, ઉપજ્યો અદ્વય વિચાર;
 હરિ રામ ચરણે ધરી, વન્દું વારમ્ વાર.

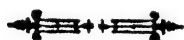


શ્રીમદ્ શંકરાચાર્ય વિરચિત્

—: મોહ મુદ્ગર સ્તોત્ર. :—



મોહ એટલે આસક્તિ—મુદ્ગર એટલે હથોડો અગર મોઘરી.
બેઉનો અર્થ આસક્તિને તોડવા માટે હથોડા જેવો ઉપદેશ.



(મૂળ સંસ્કૃત શ્લોક સાથે હરિકીર્ત છંદમાં ગુજરાતી અનુવાદ.)

મૂઢ જહીહિ ધનાગમતૃષ્ણાં, કુરુ સદ્બુદ્ધિ મનસિ ત્રિતૃષ્ણામ્।
યલ્લભસે નિજકર્મોપાત્તં, ચિત્તં તેન વિનોદય ચિત્તમ્ ॥

રે મૂઢજન ! ધન પ્રાપ્તિ કાળે તૃષ્ણા ત્હારી ટાળજે,
શુદ્ધ બુદ્ધિયુક્ત બની સદા મન તૃષ્ણામાંથી વારજે;
મહેનત કરી નીજ યત્નથી તુજને મળે ધનજે કંઈ,
સંતોષ તેથી પામીને આનંદમાં રહેવું સહી.

અર્થમનર્થભાવય નિત્યં, નાસ્તિ તતઃ સુસલેશઃ સત્યમ્।
પુત્રાદિપિ ધનભાજાં મીતિઃ સર્વત્રૈવાં વિહિતા નીતિઃ ॥

નુકશાન કર્તા દ્રવ્ય છે એવું અહર્નિશ ધારવું,
ના સત્ય સુખ છે તેહથી અંતરમાં એમ વિચારવું;
ધનવાનો નિજ પુત્રો થકી ભયભીત થાતા મન વિશે,
વહેવાર કે સંસારમાં દ્રષ્ટાંત એવાં બહુ હિસે.

કા તે કાંતા કસ્તે પુત્રઃ, સંસારોઽયમતીવ વિચિત્રઃ ।

કસ્ય ત્વં કઃ કુત આયાત, સ્તસ્ત્વં ચિંતય યદિદં ભ્રાતઃ ॥

ક્યાં કોણ તારી કામિની ને કોણ તારા પુત્ર છે,
સંસારની ગુંચવણ ભરેલી વાતો ભાઈ વિચિત્ર છે;
તું કોણ? કોનો? ઉત્પત્તિ ક્યાં? અંતરે વિચારજે,
જે સત્ય સાર જણાય તેવાં તત્ત્વને ઉર ધારજે.

મા કુર જનધનયૌવનગર્વે, હરતિ નિમેષાત્ કાલઃ સર્વમ્ ।

માયામય-મિદ-મસ્તિલં-હિત્વા, બ્રહ્મપદં ત્વં પ્રવિશ વિદિત્વા ॥

ધન યુવા કે ચાકરોનો ગર્વ કદિ ના આણવો,
પલ્લવારમાં કરે નષ્ટ એવો કુર કાળ પ્રમાણવો;
માટે તજ માયામયી એ બ્રહ્મપદ પિછાણવો,
કરી સર્વદા શુભ યત્ન તેને સત્ય માર્ગ સ્વીકારવો.

કામં ક્રોધં લોભં મોહં, ત્યક્ત્વાઽઽસ્માનંમાવય કોઽહમ્ ।

આત્મજ્ઞાન-વિહિના મૂઢાઃ, પચ્યંતે તે નરક નિશ્ચયાઃ ॥

કન્દર્પ, ક્રોધ કે મોહ, લોભ એ સર્વ મનથી ટાળીએ,
હું કોણ હું? એ આત્મનો વિચાર નિશ્ચય આણીએ;
જે આત્મજ્ઞાન રહિત જન છે નર્કમાં સપડાય તે,
ના પાર તેનાં દુઃખનો તિમિરમાં અથડાય તે.

સુરમંદિર-તરુમૂલનિવાસઃ, શય્યા મૂતલમજિનં વાસઃ ।

સર્વ પરિગ્રહ ભોગત્યાગઃ, કસ્ય સુખં ન કરોતિ વિરાગઃ॥

દેવાલયે યા વૃક્ષ પાસે મૂળમાં વસવું સદા,
મૃગચર્મ કેરાં વસ્ત્ર ને વળી શયન ભૂમિ સર્વદા;
આસક્તિ કેરાં મૂળ જે છે વૈભવો તે ત્યાગતાં,
એવો પવિત્ર વૈરાગ્ય જેથી કાળુને સુખ ના થતાં.

શત્રૌ મિત્રે પુત્રે બંધૌ, મા કુરુ યત્ન વિગ્રહસંધૌ ।

ભવ સમચિતઃ સર્વત્ર ત્વં, વાંછસ્યચિરાદિ વિષ્ણુત્વમ્ ॥

હુશ્મન અને મિત્રોમહી કે પુત્ર, બંધુ સમીપમાં,
વિગ્રહ અગર સંધીનાં કાળે વૃથા યત્ન કરીશ માં;
જો થાય ઇચ્છા અદ્યકાળે આત્મ સુખ પીછાનવા,
તો સર્વ પ્રત્યે એક દ્રષ્ટિ-સમાન ચિત્તે માનવા.

ત્વયિ મયિ ચાન્યત્રૈકો વિષ્ણુ, વ્યર્થ કુપ્યાસિસર્વસહિષ્ણુઃ ।

સર્વસ્મિન્નાપિ પશ્યાત્માનં, સર્વત્રોત્સજ ભેદાજ્ઞાનમ્ ॥

તુજમાં અને વળી મુજમાં ત્યમ સર્વ જળ સ્થળનાં વિશે,
છે એક તે અખંડ બ્રહ્મ જે સર્વમાં વ્યાપક દિસે;
તું સ્વતઃ સહિષ્ણું હુઃખનો પછી શીદને ખીબાયછે,
જો ભેદરૂપ અજ્ઞાન ત્યાગે સત્ય ઝટ સમજાય છે.

પ્રાણાયામં પ્રત્યાહારં, નિત્યાનિત્ય-વિવેક-વિચારમ્ ।
જાપ્યસમેત-સમાધિવિધાનં, કુર્વવધાનં મહદવધાનમ્ ॥

વિવેક સત્યાસત્યનો ને પ્રાણુ-આયામ જો કરે,
પ્રત્યાહાર સાથે નામ પ્રભુનું નિત્ય અંતરમાં ધરે;
કર ક્રિયા શુભ સર્વદા પણ પ્રદાને ભૂલીશ ના,
ખાતાં, પીતાં કે હાલતાં નીજનાથને વિસરીશ માં.

નલિનીદલગતસલિલંતરલં, તદ્વજ્જીવિતમતિશયચપલમ્ ।
વિદ્ધિ વ્યાધ્યભિમાનગ્રસ્તં, લોકં શોકહતં ચ સમસ્તમ્ ॥

આયુષ્ય તારૂં ચપળ છે જ્યમ પંકજે જળ ખિન્દુ છે,
પડતાં ન લાગે વાર તેવું જીવનું તુજ અદ્ય છે;
વ્યાધિ અને અભિમાનથી સપડાયેલાં જીવો દિસે,
વળી શોક માંહી ડુબતાં અથડાય છે દુનિયા વિશે.

ગુરુચરણામ્બુજનિર્ભરમક્તઃ, સંસારાદચિરાદ્ભવ મુક્તઃ ।
સેન્દ્રિયમાનસ નિયમાદેવં, દ્રક્ષ્યાસિ નિજહૃદયસ્થંદેવમ્ ॥

તુજ પ્રેમ અતિ ગુરૂચરણ કમળે દ્રઢ મને દેખી કરી,
વળી ભક્ત લક્ષણ તુજમાં મન, ઈન્દ્રિયો નિયમે ધરી;
એ રીત વર્તન રાખતાં સ્વરૂપ દૈવિ નિરખશે,
નિજ હૃદયમાં જે દેવ છે તેને સ્વયં તું દેખશે.

કા તેઽષ્ટાદશદેશે-ચિંતા, વાતુલ તવ કિં નાસ્તિનિયંતાઃ।
યસ્ત્વાં હસ્તે સુદૃઢ નિષદ્ધં, બોધયતિ પ્રમવાદિવિરુદ્ધમ્ ॥

ગુજરાનની ચિંતા કરે શીઠ દેશ અષ્ટાદશ વિશે,
મિથ્યા કરે બકવાદ કાં પાલક શું તારો ના હશે?
ગર્ભમાં રક્ષા કરી તૈયાર તે સહુ પાળવા,
આશ દોરે બદ્ધ તું છે બોધ જન્માદિ ટાળવા.

દ્વાદશપંજરિકામય ષેષ, શિષ્યાણાં કથિતો હ્રુપદેશઃ ।

યેષાં ચિત્તે નૈવવિવેકસ્તે પચ્યંતે નરકમનેકમ્ ॥

ચુર્ણમય આ બાર શિક્ષા શિષ્ય પાસ ભણેલ છે,
જન્મ મરણનો રોગ નાશે સત્ય એમ કહેલ છે;
વિવેક શક્તિ જોહમાં લવલેશ પણ દેખાય ના,
દુઃખરૂપ નર્કે તે ભમે વળી તાપ બહુ સંસારમાં.*

—: વધારો :—

યાવજ્જનનં તાવન્મરણં, તાવજ્જનની-જઠરે શયનમ્ ।

इतिसंसारे स्फुटतरदोषः कथमिह मानव तव संतोषः ॥

*કોટલાંક પુસ્તકોમાં આ સિવાય વધારાના શ્લોકો જોવામાં આવતાં તેમાંના એ શ્લોક ખાસ જણાવ્યા લાયક હોવાથી તેને વધારા તરીકે નીચે અનુવાદ સાથે આપેલા છે.—અનુવાદક.

(દોહા.)

જન્મ મરણ છે જ્યાં લગી ત્યાં લગી ગર્ભે વાસ,
દુઃખ અતિ સંસારમાં નગ્ન દોષ એ ખાસ.
વિચારી જો હૃદયમાં શું અહિં સુખ છે ક્યાંય ?
સુખ જેને તું કહી રહ્યો તે વિષતુલ્ય જણાય.

સપ્તકુચાચલસપ્તસમુદ્રાઃ બ્રહ્મપુરંદર-દિનકરરુદ્રાઃ ।

न त्वं नाहं नायं लोकः तदापि किमर्थं क्रियते शोकः॥

સપ્ત દુર્ગ કે સપ્ત નિધિ વિરંચી ઈંદ્ર મહેશ,
પ્રભાકર, તું, હું ને જગત સત્ય નહિ લવલેશ.
નાશવંત જે સર્વ છે તેનો શો અપશોષ,
સત્ય તત્ત્વ જાણી હરિ તજો વૃથા એ શોક.

* * (સોરઠા.) * *

અમુલ્ય છે ઉપદેશ જગત ગુરૂનો બોધ આ,
દુઃખ ન થાયે લેશ જન્મ મરણ ફેરો ટળે.
દોષ હોય કંઈ ખાસ અનુવાદ આ છે શ્લોકનો,
સેવકને કરો માફ દિર્ઘ દ્રષ્ટિથી નિરખતાં.
ધરો અનુપમ જ્ઞાન સત્ય સારને તારવી,
કથે સત્ય હરિરામ મુક્તિ કેરો માર્ગ એ.

શ્રીમદ્ શંકરાચાર્ય વિરચિતં મોહ મુદ્ગર સ્તોત્રં

— સંપૂર્ણમ્. —

ૐ શાન્તિઃ શાન્તિઃ શાન્તિઃ

છાપવાનું સુંદર અને સફાઈદાર કામ તો
નંદરામ બીલ્ડીંગ-લીમપુરામાં આવેલા

શ્રી આનંદ સાગર પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાંજ

થાય છે કે જેમાં અંગ્રેજી, ગુજરાતી, હિન્દી,
સિંધી વગેરે દરેક ભાષામાં નાના મોટા દરેક જાતનાં
કામ સાધારણ ભાવ લઈ કરી આપવામાં આવે છે.

કામ આપી ખાત્રી કરવાની દરેક સદ્ગૃહસ્થાને

— લક્ષામણ છે. —

તમારા કામ ધંધાની અને બીજી દરેક જાતની
ખબરો કરાચીમાં તેમજ બહારના મુલકોમાં
બહોળા પ્રમાણમાં ફેલાવવી હોય તો
કરાચીમાં ગુજરાતી ભાષામાં પ્રગટ થતા અઠવાડિક

“સિંધ કેસરી” નેજ આપજો

કારણકે તેના ભાવ સાધારણ હોતાંની સાથે
તેનું વજન વધારે પડે છે.

મેનેજર.

‘પ્રાતઃ સંધ્યા પ્રયોગ’ નામનું સહેલાઈથી શીખી શકાય
તેનું લઘુ પુસ્તક અધીકારી દિબ્બેને વિના મૂલ્યે મળશે.
બહાર ગામના મંગાવનારે એક આનાની ટીકીટ બીડવી.

લંબો :—આ પુસ્તક કત્તાને.

ચોકળું દેશી ઘી

દેશી ઘી વાપરનારાઓને અમૂલ્ય સૂચના.

શુદ્ધ ઘી ઉપર તંદુરસ્તીનો આધાર છે.

જામનગર સ્ટેટ તાંબે ખાંભાડીના મલકાણી નીપજ.

કોઈ પણ વાનગી કેવળેથી વગરનું

તદ્દન ચોકળું દેશી ઘી અમારે ત્યાંથી મળી શકશે

આ ઘી વળા કાળા અમલચા હરણીમાં જાળાયેલું છે. અ
દેશી ઘીના દરેક રૂબરૂમાં મા. જામનગરમાં કારના માલકાનું
ઘી ખતરી ખરીદે છે. એવું હોવા ઘીનું ચકાસણું છે.

ઘીના દરેક
ડીન ઉપર



ઘીના દરેક
ડીન ઉપર

ગો. કા.
હ. ખી.

નો માલકો
આવે છે.

ગો. કા.
હ. ખી.

નો માલકો
આવે છે.

(રજીસ્ટર્ડ ટ્રેડ માર્ક.)

મલકાણું ઉકાળું:—

તારનું શીરનામું.

કા. હરિરામ ખીમજી,

‘પુરજી’ કરાચી.

દેશી ઘી તથા કરીઆના વેપારી
અને કમીશન એજન્ટ.

બેડીયા બજાર, -કરાચી.

